

Patricia de Bernardo Stempel:

The Accents of Celtic: New Light on the Older and Oldest Stages.

Heidelberg: Universitätsverlag Winter. 2023. XVIII + 430 s.

ISBN 978-3-8253-9503-2

Zadání této zajímavé knihy, na niž zde chceme stručně upozornit, je jasné: chce zjistit slovní akcentuaci v nejstarších fázích keltských jazyků; protože tu není k dispozici ani svědectví textové v podobě grafému označujících přízvukování a pochopitelně už vůbec ne svědectví zvukové, je třeba se obrátit ke svědectví nepřímému, totiž k efektům přízvuku v segmentální stavbě slova. Oč je zadání jasnější, o to je ovšem složitější jeho provedení. Autorka, profilovaná keltoložka, postupuje následovně.

V úvodní kapitole stručně představuje problematiku přízvukování obecně a v keltských jazycích zvlášť, definuje korpus keltských jazykových fragmentů, na němž své téma bude zkoumat, a načrtává obsah knihy (*I Introduction*, s. 1–12). V následující kapitole blíže líčí podoby přízvukování v keltských jazycích s výhledem k hlavní otázce knihy, totiž povaze prehistorického keltského přízvuku, dosud pojednané kontroverzně (*II Patterns of accentuation in Indo-European and Celtic*, s. 13–46). Ve stručné třetí kapitole koncizně definuje podstatu nástroje svého zkoumání, tedy to, že to, zda daná slabika je přízvukovaná nebo ne, lze identifikovat podle toho, jakou má segmentální stavbu (*III Accent without accent marks and stress position indicators*, s. 47–49). V následující jádrové kapitole pak autorka jeden po druhém tyto segmentální indikátory probírá: monoftongizaci, diftongizaci, synkopu, epentezi, asimilaci a redukci vokálů, degeminaci a geminaci konsonantů, zánik konsonantů a zjednodušení konsonantických skupin, metatezi likvid (*IV The Continental Celtic stress-position indicators one by one*, s. 51–190). K této jádrové kapitole se druží kapitola pátá, v níž se probírají doklady vykazující několik ze zmíněných indikátorů synchronně (*V Multiple stress-position indicators in Continental Celtic*, s. 191–241), a šestá, v níž se probírají slova vykazující několik těchto indikátorů diachronně, a tak ukazujících na určitou jazykovou změnu (*VI Biphasic evidence of stress in Continental Celtic*, s. 243–301). Sedmá kapitola analyzuje řečené indikátory v toponymech (*VII The stress system in modern place-names of Celtic origin*, s. 303–337). Osmá kapitola pak přináší závěry, tedy především konstataci, že v nejstarších fázích keltských jazyků nebyl přízvuk na první slabice (*VIII Conclusions*, s. 339–345).

Cena této knihy je dvojí: věcná a metodologická. Věcnou stránku musejí blíže posoudit keltologové; nám se zdá být v pořádku. Metodologická cena spočívá v tom, že kniha předvádí, jak užít jeden dobrý obecný deskriptivně-explikativní nástroj. Jeho aplikace je ovšem podmíněna apriorním předpokladem, že určité změny v segmentální stavbě slov jsou indukované přízvukem. Tu si pak můžeme položit dekonstrukční otázku, zda tento předpoklad ve skutečnosti není než předsudek mluvčích moderních germánských jazyků, kteří stáli u kolébky historicko-srovnávací jazykovědy.

Bohumil Vykypěl

Czech Language Institute of the CAS, v. v. i.

Veveří 97, 602 00 Brno

Czech Republic

vykypel@ujc.cas.cz

72 / 2024 / 1

RECENZE A ZPRÁVY - REVIEWS AND REPORTS

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.